

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “วิริยารมุกถ — ถ้อยคำที่เป็นไปเพื่อปรารภความเพียร”

คำว่า **วิริยารมุกถ** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง มาจากคำว่า **วิริย** (ความเพียร) **อารมุก** (ปรารภ, เริ่ม) และ **กถา** (ถ้อยคำ, คำพูด) รวมกันเป็น **วิริยารมุกถ** อ่านตามภาษาบาลีว่า วิ - ริ - ยา - รำ - พะ - กะ - ถา แปลว่า ถ้อยคำที่เป็นไปเพื่อการปรารภความเพียรหรือเริ่มความเพียร ซึ่งไม่พ้นไปจากพระธรรมคำสอนทั้งหมดที่เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก อุปการะเกื้อกูลให้เป็นผู้ไม่ย่อท้อต่อการที่จะสะสมความดีและอบรมเจริญปัญญา เพื่อขัดเกลาละคลายกิเลสของตนเอง จนกว่าจะดับหมดสิ้นไปในที่สุด เช่นข้อความจากพระไตรปิฎกที่ได้ยกมา ดังนี้

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ก็กำลัง คือ วิริยะเป็นไฉน? อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ย่อมปรารภความเพียร เพื่อละอภิสรรณทั้งหลาย เพื่อยังกุศลธรรมให้ถึงพร้อม เป็นผู้มีกำลัง มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ทอดทิ้งธุระในกุศลธรรม นี้เรียกว่า กำลัง คือ วิริยะ”

(จาก ... พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต วิตถตสูตร)

“บุคคลพึงรีบชวนช่วยในความดี, พึงห้ามจิตเสียจากบาป, เพราะว่า เมื่อบุคคลทำความดีชั่วอยู่ ใจจะยินดีในบาป”

(จาก ... พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท)

แต่ละบุคคลที่ยังเป็นผู้มีกิเลสอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ โลภะ ความติดข้องยินดีพอใจ และ อวิชชา หรือ โมหะซึ่งเป็นความหลง ความไม่รู้สภาพธรรมตามความเป็นจริง ก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ต่อไป และจะเห็นได้ว่าในอดีตชาติที่ผ่านมา เราไม่สามารถที่จะรู้ว่าใครทำอะไรและที่ไหนมาบ้าง เพราะชาติก่อนๆ เป็นเหมือนประตูที่ปิดสนิท ไม่สามารถที่จะรู้ได้ แต่ที่แน่ๆ ในชาตินี้ รู้ได้เลยว่าเราทำอะไรมาบ้างแล้ว ทั้งที่เป็นกุศลกรรมและอกุศลกรรม และประการที่สำคัญคือ ควรที่รู้ว่าชาตินี้ ปัญญายังไม่พอที่จะสามารถดับกิเลสทั้งหลายได้ และเป็นเรื่องที่ยาวไกลมากสำหรับการรู้แจ้งอริยสัจธรรมดับกิเลสตามลำดับขั้น

บุคคลผู้ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ สามารถพบเห็นสัตว์ที่เกิดในอบายภูมิได้ประเภทหนึ่งคือ สัตว์ดิรัจฉาน เช่นสุนัข แมว นก เป็นต้น การเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน เป็นผลของอกุศลกรรม ไม่เหมือนกับการเกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นผลของกุศลกรรม

เพราะฉะนั้น ในวันหนึ่ง ๆ ก็ควรที่จะได้พิจารณาว่า สัตว์ดิรัจฉานเกิดมาแล้ว ก็มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และเป็นสัตว์ที่มีอกุศลจิตเกิดเป็นอย่างมาก ทั้งโลภมูลจิต (จิตที่มีโลภเป็นมูล) โทสมูลจิต (จิตที่มีโทสะเป็นมูล) โมหมูลจิต (จิตที่มีโมหะเป็นมูล) แล้วคนที่เกิดเป็นมนุษย์ ก็มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้าหากจะปล่อยให้มีแต่อกุศลเกิดมากมาย ในชีวิตประจำวัน ไหลไปด้วยอำนาจของกิเลส มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น ซึ่งบางครั้งมีกำลังถึงขั้นล่วงเป็นทุจริตกรรมสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นก็มี ก็คงไม่ต่างอะไรกับสัตว์ดิรัจฉานซึ่งเต็มไปด้วยโลภะ โทสะ โมหะ แต่ถ้าผู้ใดมีการเจริญกุศล สะสมความดี มีการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา เป็นต้น นี่เป็นสิ่งที่ทำให้ต่างกัน เพราะโอกาสของการเกิดเป็นมนุษย์ ควรจะเป็นโอกาสที่จะได้เจริญ

กุศลทุกประการ เพราะถ้าเกิดในอบายภูมิแล้ว ย่อมไม่สามารถที่จะเจริญกุศลได้ โดยเฉพาะกุศลที่ประกอบด้วยปัญญา

ที่แสดงมานี้ก็ย่อมเป็นส่วนหนึ่งแห่งถ้อยคำที่เป็นไปเพื่อความเป็นผู้ปรารถนาหรือเริ่มมีความเพียรในทางกุศล ทำให้ความเพียรในทางกุศลเจริญขึ้น แสดงให้เห็นตามความเป็นจริงว่า ควรที่จะเจริญกุศลทุกประการ เพราะว่าการเกิด-การตายเป็นธรรมดาของชีวิต เมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องตาย ไม่มีใครรอดพ้นไปได้ ความตายจักต้องมีย่างแน่นอนไม่วันใดก็วันหนึ่งซึ่งไม่มีใครรู้ล่วงหน้าได้เลย ดังนั้น พึงเป็นผู้ไม่ประมาทในการเจริญกุศลทุกประการและไม่ขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม สละสลวยในชีวิตประจำวัน **มีชีวิตอยู่เพื่อฟังพระธรรม เพื่อชาตินี้จะได้เข้าใจสภาพธรรมตามความเป็นจริง และเพื่อขัดเกลากิเลสของตนเองต่อไป** นี่แหละคือสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ดิรัจฉานอย่างแท้จริง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]